

تبیین ویژگی های دین کامل با توجه به آیه اکمال دین و با نگاهی به خطبه ۱۰۶ نهج البلاغه

فاطمه اثنا عشری

چکیده

شکی نیست که ادیان در طول حیات خود همواره از سوی معاندان تهدیدهای مختلفی را داشته است که از جمله آنها تحریف دین بوده است. جدای از آنکه هر قسم از انواع تحریف چه آثاری دارد، باید گفت که نتیجه قطعی هر تحریفی به نقص دین می انجامد و آن را از کمال مطلوب تهی می کند. نکته مهمی که پاسداران دین به آن قیام کرده اند، حفاظت از هرگونه ایجاد کاستی و تحریف به کم یا زیاده در الفاظ و یا تحریف معنوی دین بوده است. امام علی (ع) در برهه خطرناک بعد از رسول گرامی اگرچه از حق زعامت و حاکمیت دین اسلام به توطئه دشمنان محروم شدند اما هرگز وظیفه عظیم پاسداشت دین را رها نکردند و از جمله با بیانات آگاهی بخش خویش حدود و ثغور اصول و فروع دین را تبیین فرمودند که به عنوان مثال می توان از فرمایشات ایشان در خطبه ۱۰۶ نهج البلاغه نام برد که تعریفی جامع و مانع از ویژگی های دین کامل را عرضه داشته اند. در این پایان نامه سعی شده که آیه اکمال دین، که از آیات مهم در زمینه دین کامل و جامع است و همچنین جوانب ۱۶ گانه مطرح شده از سوی امیرالمؤمنان علی (ع) در این خطبه، در حد ممکن تحلیل و تبیین و شرح شود. همچنین به بررسی چند ویژگی اساس دین کامل مانند جامعیت و جاودانگی و جهانی بودن دین اسلام با استفاده از آیات و روایات پرداخته شده است. فهم نکات مطرح شده، امروزه که دین اسلام دچار انواع فرقه های کلامی شده و به ناچار در این دیدگاه ها تبدیل به دین ناقص شده، بسیار اهمیت دارد تا بتوانیم از منظر آیات قرآن کریم و امام مفترض الطاعة علی (ع) حق دین را در شناخت و معرفت آن به انجام برسانیم. و از ورود هر کژی به اسم اسلام شناسی مانع گردیم. روش تحقیق در این پایان نامه مطالعه کتابخانه ای و تحلیلی - توصیفی است.

واژگان کلیدی: دین، کمال، ولایت، آیه اکمال، نهج البلاغه

Abstract

There is no doubt that religions have always been threatened different religions by their lives, including the distortion of religion. Apart from what consequences of any type of distortion have, we must say that the definitive result of any irregularity leads to a defect of religion and empties it from desirable perfection. The important point based on which the guards of religion revolted, was more or less, to protect any kind of shortcomings and distortions in the words or the spiritual distortion of religion. Imam Ali never abandoned the great duty of protecting religion, at a critical period after the Prophet Muhammad, although he was deprived of the rights of ruling over the people and Islam religion in the conspiracy of enemies. He explained the borders and limitations of principles and minutia of religion with His informative statements, including, his statements in the Sermon of 106 Nahj al-Balaghah, in which He has provided a comprehensive definition of the characteristics of religion. In this thesis, we have tried to analyze and explain the verse of the perfection of religion, which is one of the most important verses in the field of complete and comprehensive religion. We have also explained the 16 aspects presented by Imam Ali in this sermon as far as possible. It also examines several features of the basis of complete religion such as the comprehensiveness and immortality and the universality of the religion of Islam, using verses and traditions. Today, understanding the above points that the Islamic religion has engaged in a variety of theological sects and inevitably becomes an imperfect religion in this view, is very important to be able to realize the acknowledgement the religion rights, from the point of view of the verses of the Holy Quran and Imam Ali, whose obedience is obligatory, and prevent the entry of any kind of dishonesty in the name of the study of Islam. The research method in this dissertation is of the kind of descriptive and analytical and library method.

Keywords: Religion, Perfection, Guardianship, The verse of the perfection, Nahj al-Balaghah.

الملخص

إنّ الأديان المختلفة كانت ولا تزال تواجه تهديدات عنيفة من قبل أعدائها في طيلة حياتها، من أهمّها التحريف في الدين. وممّا لا يخامرنا الشكّ أنّ التحريف أو البدعة يؤدّي إلى النقصان في الدين ويمنعها من الوصول إلى الكمال، هذا فضلاً عن الآثار العديدة التي تكون وليدة التحريف الديني. في هذه الأثناء، أنّ حماة الدين وعلماءه قد حافظوا كلّ المحافظة عليه من النقصان والبدع التي أحدثتها بعض أصحاب الطرف المنحرفة. مهما يكن من أمر، فالإمام علي (ع) وإن حرم من الخلافة في حقبة خطيرة بعد وفاة رسول الله (ص)، إلا أنّه لم يكفّ عن الحماية من الدين على الإطلاق، بل كان دوماً يبيّن أصول الدين وفروعه في خطبه وتوجيهاته لعامة الناس وخاصته، ومنها يمكن أن نشير إلى الخطبة المئة والسادسة في نهج البلاغة، والتي قد قدّم الإمام علي (ع) فيها تعريفاً جامعاً ومانعاً للدين المبين الإسلامي. من هذا المنطلق، تستهدف هذه الرسالة من خلال المنهج الوصفي - التحليلي، دراسة آية إكمال الدين التي تكون من إحدى الآيات القرآنية المهمة حول ميزات الدين الكامل وكذلك تسليط الضوء على النقاط الستّ عشر التي أشار إليها الإمام علي (ع) في هذه الخطبة المدروسة. زد على ذلك، أنّ هذه الرسالة تسعى إلى دراسة الملامح الرئيسة للدين الإسلامي المبين نحو جامعيته وخلوده وشموليته بالاعتماد على الآيات والروايات الشثّى. ومن الواضح أنّ الوقوف على هذه النقاط المهمّة يكون ذا أهمية بالغة وخاصة في يومنا هذا الذي قد ظهر عدد كبير من الفرق الكلامية المختلفة التي لها أثر سلبيّ في الدين الإسلامي، إذ يساعدنا على معرفة ديننا حقّ معرفته من منظور الآيات القرآنية الكريمة وأقوال الإمام علي (ع) وكذلك الحدّ من حدوث أيّ نقصان و بدعة في مسار معرفة دين الإسلام.

الكلمات المفتاحية: الدين، الكمال، الولاية، آية الإكمال، نهج البلاغة